

POSTANOWIENIE

Dnia 19 września 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z powództwa R. A.
przeciwko M. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w D. i S. Spółce
z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.
o ustalenie istnienia stosunku pracy, wynagrodzenie, wydanie świadectwa pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 19 września 2017 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w K.
z dnia 12 stycznia 2016 r., sygn. akt IX Pa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od każdej z pozwanych na rzecz powoda kwoty po
1350 (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt) złotych tytułem kosztów
zastępstwa prawnego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy w K. wyrokiem z dnia 12 stycznia 2016 r. oddalił
apelację wniesioną przez pozwane M. Sp. z o.o. z siedzibą w D., S. Sp. z o.o. z
siedzibą w W. od wyroku Sądu Rejonowego w K. z dnia 1 lipca 2015 r.,
utrzymującego wyrok zaoczny z dnia 25 czerwca 2014 r. w punkcie pierwszym w
mocy, zmieniającego wyrok zaoczny z dnia 25 czerwca 2014 r. w punkcie drugim
przez ustalenie, że powoda R.A. i pozwaną M. Spółkę z o.o. w D. łączyła umowa o
pracę w okresie od dnia 1 stycznia 2010 r. do dnia 7 października 2013 r.,

zmieniającego wyrok zaoczny z dnia 25 czerwca 2014 r. w punkcie trzecim przez zasądzenie od pozwanej M. Spółki z o.o. w D. na rzecz powoda kwoty 347,82 zł brutto tytułem wynagrodzenia za okres od dnia 1 do dnia 7 października 2013 r. z ustawowymi odsetkami od dnia 2 listopada 2013 r. do dnia zapłaty; zmieniającego wyrok zaoczny z dnia 25 czerwca 2014 r. w punkcie czwartym przez nakazanie pozwanym, aby wydały powodowi świadectwa pracy za okresy zatrudnienia u poszczególnych pozwanych wskazane w punkcie pierwszym i drugim niniejszego wyroku, zmieniającego wyrok zaoczny z dnia 25 czerwca 2014 r. w punkcie piątym przez zasądzenie solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kwoty 832,90 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego; zmieniającego wyrok zaoczny z dnia 25 czerwca 2014 r. w punkcie szóstym przez nakazanie pobrania solidarnie od pozwanych na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego kwoty 989 zł tytułem opłaty od pozwu, od uiszczenia której powód był zwolniony z mocy ustawy, uchylającego wyrok zaoczny z dnia 25 czerwca 2014 r. w pozostałym zakresie i w tej części oddalającego powództwo oraz nadającego wyrokowi w punkcie trzecim rygor natychmiastowej wykonalności.

Pozwane M. Spółka z o.o. z siedzibą w D. i S. Spółka z o.o. z siedzibą w W. złożyły do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 12 stycznia 2016 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, to jest art. 22 § 1 i § 1¹ k.p.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżące podniosły, że w orzecznictwie sądowym istnieją poważne rozbieżności co do wykładni art. 22 § 1 i § 1¹ k.p. Zdaniem Sądu Okręgowego, podsumowanie jednolitych poglądów Sądu Najwyższego w zakresie wykładni przepisów art. 22 § 1 i § 1¹ k.p. zawarł Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 25 listopada 2004 r., I PK 42/04. Jednakże skarżące nie zgadzają się z takim stanowiskiem, gdyż w ich opinii pomija ono całkowicie treść późniejszego wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 września 2013 r., II PK 372/12. Zdaniem skarżących, niewątpliwie to wyrok z dnia 11 września 2013 r., a nie wyrok z dnia 25 listopada 2004 r. powinien więc być uznany za podsumowujący dotychczasowe stanowisko Sądu Najwyższego z uwagi na datę jego wydania i ewolucję stosunków społeczno-gospodarczych i politycznych mającą miejsce po 2004 r., a więc po dacie wydania

wyroku w sprawie I PK 42/04.

Skarżący zauważyli też, że Sąd Rejonowy, odwołując się do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2004 r., w żaden sposób nie odniósł się do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 września 2013 r. Uczynił to dopiero Sąd Okręgowy w zaskarżonym wyroku, jednak niezwykle lakonicznie, powołując się, w sposób oderwany od istoty sprawy, jedynie na tezę tego orzeczenia, pomijając natomiast w całości treść jego uzasadnienia.

Skutkiem zasygnalizowanej rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego jest także brak konsekwencji w orzecznictwie Sądów powszechnych, które w podobnym stanie faktycznym, jaki istnieje w niniejszej sprawie, wydają całkowicie odmienne orzeczenia. Owe rozbieżności w orzecznictwie co do wykładni art. 22 § 1 i § 1¹ k.p. przemawiają więc za przyjęciem niniejszej skargi kasacyjnej do rozpoznania, a niewątpliwie wyrok Sądu Najwyższego, który zapadłby wówczas, będzie miał poważne znaczenie dla praktyki stosowania prawa, szczególnie wobec trwającej dyskusji i prób „normatywnego unormowania” kwestii poruszanych w tych rozbieżnych orzeczeniach sądów.

Skarżące zauważyły też, że zaskarżony wyrok pomija autonomię woli stron, której nie można ignorować przy ocenie zasadności dochodzonego przez powoda roszczenia. Przejawiała się ona w wielokrotnym zawieraniu przez strony kolejnych umów zlecenia. Powód, będąc osobą wykształconą i w pełni świadomą znaczenia podejmowanych czynności oraz ich skutków, wyrażał więc wolę zawierania umów zlecenia, a nie umów o pracę.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do

rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada także przypomnieć, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na potrzebę wykładni przepisów prawa wymaga od skarżącego określenia, które przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ze wskazaniem, na czym polegają związane z tym poważne wątpliwości, lub z przedstawieniem rozbieżności w orzecnictwie sądów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Ponadto, konieczne jest opisanie tych wątpliwości lub rozbieżności, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2003 r., II UK 184/03, z dnia 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04, czy też z dnia 17 grudnia 2007 r., I PK 233/07). W przypadku powoływania się na rozbieżności w orzecnictwie konieczne jest także, choćby przykładowe, wskazanie orzeczeń, w których ten sam przepis prawa byłby odmiennie wykładany. Należy również podkreślić, iż nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), analogicznie jak nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP – wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Zdaniem Sądu Najwyższego, w niniejszej sprawie nie występuje potrzeba

wykładni przepisów prawa spełniająca wyżej określone kryteria. Wbrew odmiennemu stanowisku skarżących, powołane we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania orzeczenie z dnia 11 września 2013 r., II PK 372/12 (OSNP 2014 nr 6, poz. 80), w istocie nie dowodzi ewolucji stanowiska Sądu Najwyższego w stosunku do wcześniejszych rozstrzygnięć. Lektura motywów tego orzeczenia przekonuje bowiem, że Sąd Najwyższy w pełni respektował utrwaloną już linię orzeczniczą. W przeprowadzonym wywodzie Sąd Najwyższy wyraźnie podkreślił też, że o ile w zleceniu mogą wystąpić pewne cechy kierownictwa i podporządkowania, to nie takie same jak w zależności właściwej dla stosunku pracy.

Odnosząc się zaś do wyrażonego we wniosku o przyjęcie skargi poglądu, iż zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego pomija autonomię woli stron, wypada stwierdzić, że Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 czerwca 2017 r., I PK 176/16 (LEX nr 2300072), nie tylko dokonał podsumowania dotychczasowego orzecznictwa dotyczącego wykładni art. 22 k.p., ale wyraźnie podkreślił również, że wolą stron nie można zmienić podstawy zatrudnienia wówczas, gdy sposób wykonywania przez pracownika czynności określonych umową wpisuje się w reżim z art. 22 § 1 k.p. Według art. 22 § 1² k.p. nie jest dopuszczalne zastąpienie umowy o pracę umową cywilnoprawną przy zachowaniu warunków wykonywania pracy, określonych w § 1. Z przepisów tych wynika, że w pierwszej kolejności podlega badaniu, czy dana praca jest zatrudnieniem w warunkach określonych w art. 22 § 1 k.p., a art. 22 § 1² k.p. stanowi dla pełnej jasności, że w razie wykonywania pracy w warunkach określonych w § 1 tego artykułu nie jest dopuszczalne zastąpienie umowy o pracę umową cywilnoprawną. Podstawową cechą stosunku pracy (art. 22 k.p.) jest przy tym wykonywanie pracy pod kierownictwem pracodawcy.

Należy z kolei podkreślić, że z ustaleń faktycznych dokonanych w niniejszej sprawie przez Sądy *meriti*, wynikało w sposób niezbity, że powód był zobowiązany świadczyć pracę osobiście, w określonym miejscu, w ustalonym czasie pracy (przez 8 godzin dziennie według ustalonego grafiku), miał obowiązek podpisywać listy obecności, które były kontrolowane, a zwłaszcza wykonywać polecenia dotyczące pracy, przysługiwał mu również płatny urlop, a ryzyko prowadzonej działalności obciążało skarżące. Takie ustalenia z pewnością uzasadniały więc

uznanie, że praca wykonywana przez powoda miała wszelkie cechy stosunku pracy. Wymaga też podkreślenia, że stosownie do art. 398¹³ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, co oznacza, że w przypadku poddania skargi kasacyjnej merytorycznej ocenie musiałby je uwzględnić przy rozpatrywaniu powołanych w tej skardze zarzutów naruszenia prawa materialnego.

Skarżące nie zdołały zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania ich skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c., należało postanowić jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto po myśli art. 98 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. oraz § 9 pkt 2 w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.